

בעזה"ת

ספר
אפיקי מים

בעניני
סוכות ושמיני עצרת

דברים שנשמעו בסגל חבורה
של חברים מקשיבים ע"י מורינו
הג"ר משה שפירא שליט"א
מירושלם עיה"ק תובב"א

לוקט ונערך בס"ד ע"י
ראובן מרדכי בן לאאמו"ר הג"ר חיים זצ"ל שמעלצער
בפרוס שנת בסוכות תשבו שבעת ימים

מכתב מזמו"ר שליט"א

ירושלים י"ג שבט תשס"א

ליקירי הרה"ג מבקש ה' מאד נעלה
הר"ר ראובן מרדכי נ"י ויזרח,

ברכה ושלו' עד בלי די.

הנה אביעה דברי לך, משחר נעורי נתן השי"ת בלבי להטות אזני לשמוע דברי חכמים, ובמעט החן שנתן לי השי"ת בעיני רבותי פתחו לי סדק צר וראיתי כמציץ מן החרכים משהו מן האור הגדול שהי' בלבם, ומאז אין לי בעולמי אלא תשוקה להיות לפה למה שקבלתי והבנתי בעניי וביגיע כפי מדברי רבותי. והאמת דלא חשבתי להביא דברי בספר לרבים ודייני במה שחייב אני מד"ת ללמד למי שמבקש תורה מפי כמבו' בר"מ ריש ה' ת"ת והנה אתה יקירי שהנך איש שומע ומבקש דעת אמת בכל לבך, ובהגיגך תבער אש לגלות הדברים ולהוציאם לאור לתועלת החברים המקשיבים, הרי אין אני בעלים עליהם יותר מכם ועד כמה שדברי תורה הם והרי השומע בהם כעונה כמבואר בתוס' ברכות כ': וכדברנו תמיד כי השומע והמדבר שותפים הם ותרוייהו משוי לי' לדבור ובפרט בד"ת ואכ"מ.

ואין לי אלא זכות טענה כי אין הדברים מדויקים ואינם נמסרים נכון, אכן לא כן הוא בדברים שלפנינו שהם נמסרים כפי שהושמעו ובהבנה נכונה (ואיני יכול להעיד על כל פרט אך יגיד עליו רעו וגם השואת חתימות קיום שטרות הוא) וכן נאמנים עלי דברך כי תרבה הדעת אם ישוטטו בהם רבים, לכן איני יכול למנוע ולעכב הוצאת הדברים כי שותף אתה בהם כאמור ובפרט ע"י גודל יגיעתך בקליטת הדברים ובהבנתם בדיוק ובהשתדלותך הגדולה להעלותם על הכתב ולכוין אל הנאמר ואם אמנם יביאו הדברים תועלת הרי כל הטיבותא לך היא.

ואתה ג' ט"ז שבט תשס"א

ראובן מרדכי

נשלח

דברים אחדים

ספר זה מוקדש לעילוי נשמת אביו של מורי ורבי שליט"א הג"ר יצחק מאיר ב"ר אברהם ונקרא על שמו. היה מצויין מאד באהבת התורה ובדבקות ברבותיו ובמה שקיבל מהם, וזכה להתחמם מאורו של הבית הקדוש התלמוד-תורה דקעלם בהיותו מבני ביתו של ש"ב הגה"צ ר' נחום ועלוועל זיו זצוק"ל, ושמעתי ממו"ר שממנו באה לו התשוקה להדבק בחכמים. גם מוקדש לע"נ אשת חבר כחבר הרבנית רחל בת ר' אהרן לייב ומרת שרה קרלינסקי מזמבראווע ז"ל. כל ימיה חגרה בעוז מתניה ובטח בה לב בעלה גם בזמנים קשים והיתה מופת לרבים לחריצות לחן ולסבר פנים יפות ותמיד השפיעה רב טוב על סביבתה. וכן מונצח בזה נשמתה הטהורה של בתו של מו"ר שליט"א, נפש אצילה וזכה, שולמית ע"ה, אשר התעלתה להפליא מתוך יסוריה הרבים שקבלתם באהבה והיתה למופת באמונתה השלימה. נולדה שביעי של פסח שנת תש"ל, ועלתה למרום י"ג תמוז תשמ"ה, תנצב"ה.

ואציב מצבת זכרון לנשמת אבי מורי ורבי הג"ר חיים ב"ר משה יוסף זצ"ל, ממייסדי וראשי ישיבת טעלז בעיר שיקגו קרוב למ' שנה. הוכתר בכתר שם טוב והרים קרנה של תורה בעיר שיקגו, ובדמותו האצילה הנחיל לבניו ולתלמידיו הרבים מסורת רבותיו נ"ע, והיה מופת לרבים בדרכיו הנעימים ובהתמסרותו לזולתו, תנצב"ה. ואני תפלה שהקב"ה יאריך ימיה של אמי מורתי תחי' בנעימים, וגם של חמי הג"ר ישעי' פיינראט שליט"א וחמותי תחי', ויזכו לרוות נחת דקדושה מכל צאצאיהם היקרים מתוך בריאות גופא ונהורא מעליא עד ביאת ינון.

הנה רובם של המאמרים הערוכים כאן לקט הם ממה שנאמר במשך שלשים שנה בחול המועד של חג הסוכות, בעיקר לפני תלמידים מובהקים בני החבורה "נפש החיים", גדולי תורה

תוכן הענינים

תוכן המפורט בסוף הספר

ענין א': ענני כבוד ובנין המשכן..... יא

ונסו הצללים ◊ העננים לעיני כל בית ישראל ◊ ענני כבוד או סוכות ממש ◊ עין בעין נראה אתה ה' ◊ במורא גדול זו גילוי שכינה ◊ חזרת העננים בסיני ◊ וירד ה' בענן

ענין ב': שומר עמו ישראל לעד..... ל

ישראל ואומות העולם באים לדין ◊ שיתף עמו מדת הרחמים ◊ גאולה אריכתא ◊ ובצל כנפיך תסתירנו ◊ ואגין זכותא עלייהו דסוכה

ענין ג': בית השואבה - מים בוכים..... מ

יהי רצון שאראה בבנין ביתי ◊ הפיוס למים התחתונים ◊ חילק מעשיו ומלך עליהם ◊ העולם נברא באות ב' ◊ יקים לנו את סוכת דוד הנופלת ◊ עקרת הבית - מבכה על בניה ◊ בבכי יבואו ◊ עמק הבכא ◊ בית המקדש - דירה בתחתונים

ענין ד': נעלה ונראה ונשתחוו..... נג

בית המקדש לקרבנות ולעלייה לרגל ◊ נשתחוו ונשובה אליכם ◊ קידה על אפים ◊ מה יפו פעמיך בנעלים ◊ אז ירננו עצי היער

וזהו שפירש הגר"א "תומים" ו"אורים" שכנגד "שלם" ו"יראה", דכדרך שתומים הוא בסוד מלכות כנגד קבלת עול מלכותו על הים והוא ההיכי תמצא להוריד שכונה לתחתונים בניני בסוד "אורים" (אור התורה), כך "שלם" הוא יצירת האפשרות לגלות סוד "יראה יראה".

ומעתה אחרי צירוף הפירושים הנ"ל, למדים אנו דברים מפורשים מדברי הגר"א שהסוכה כלפי בית הוא כ"שלם" כלפי "יראה", (כמו שכתב בבי האומנים בני ואת הברכה), דכשם שדרגת "שלם" הוא השלימות של קבלת מלכות שמים שהוא ההכנה שמביאה אל הורדת השכינה למטה בפועל שמשגיח עלינו בפרטות בדרגת "יראה" (אורים) כך הסוכה (סוד שלם) שהוא נגד היקף עניי כבוד (אשר להמבוי) הוא נגד "הכבוד שהיה בסניף" הוא ההיכי תמצא והעבודה שמביא אחריה השראת השכינה בפועל בסוד בית אשר זהו הזיווג הנגמר כביכול כאיש ואשה, וכשהסוכה "שלם" אזי תחול "בית".

ויהי בשלם סוכו - גילוי מלכותו

ההשתא מתבאר היטב ענין השייכות של סוכה ל"שלם" וכדכתיב "ויהי בשלם סוכו", דהנה עניי הכבוד הם בסוד מלכות, ועצם שםס הוא על שם הכבוד, וכנ"ל והביאר הוא, דהנה נתבאר כ"פ שמתד המלכות הוא חיבור עליונים ותחתונים, שהרי עצם ענינה הוא כמ"ש "אין מלך בלא עם", דהיינו שמציאות דלמטה (אשר "לכאורה" סוד הוא מסקורה) מקבלת מלכותו ית' ועי"ז חוות לשרשה ומאיר עליה אור כבודו ית'. וזהו ענין מ"ש "לוייתן" בנימטריי "מלכות" וכמשי"ת באורך להלן מענין י"ט, ב' ואילן, שהרי השכר דלעת"ל הוא לזיון מאור הכבוד שנתגלה ע"י העבודה שמחבר עליונים ותחתונים, והרי

היתה השכינה למטה, כשחטא אדם נסתלקה לרקיע הראשון וכו' עד שנסתלקה לרקיע השביעי. בא אציה והורידה משביעי לשישי, בא יצחק והורידה לחמישי וכו' בא משה והורידה לארץ, ומעתה אציה שהוא היה המתחיל להוריד השכינה משביעי לשישי התפלל מי יתן יהיה שתבא השכינה עד אלינו לשכון כבוד בארצנו, וזה ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה ויחבב את המקום ההוא ומרעהו שכתב את התורה והספיק וכתב "אשר יאמר היום" כלומר בימי משה, 'בהר ה' יראה כי בימי משה כבר היתה השכינה למטה.

תע"ז בלשון הגר"א בשיר השירים (א, יד) כיוצא בזה, אלא שהוסף שם, "היה מעלה משה גבה מכלם שעל ידו נתגלה לארץ ג"פ, אחד בהר סיני ב' במשכן ג' כשנכנסו לארץ וכו' כאשר יד על הר סיני הניע שמים על הים וכו' אח"כ כשעשו המשכן וירדה השכינה לאויר העולם כי במת דחתה על השמים שניעו על הים ובמשכן ירדה ושכנה בין בדי הארון וכו'.

ואמנם בנפלא (בבא בתרא ה', ב) מבואר שצדיקים נקראים "עוני העדה", וכנגד זה שופך הודות את בית המקדש שהוא "אורו של עולם" לכפר על מה שכיבה עינו של עולם, הרי שהמקדש הוא עיש העינים, וכמה נפלאים דברי הגר"א שכתב שהטעם שנקרא המקדש בשם ה' יראה הוא משום שהקב"ה רואה אותו משם וגם ששם רואים אנו אותו.

אכילת "בשרו" פירושו שזה הופך להיות עצם חיותינו. ונמצא לפי"ז שסוכה (שכנגד סוכת שור של לוייתן) היינו גילוי מדת המלכות בסוד "תומים" שהוא ג"כ בנימטריי "מלכות", והרי לאור כל האמור הנה חיבור זה הוא התגלות הכבוד שמביאה בפועל לידי "ושכנתי בתוכם", וכמ"ש הגר"א שחזרת העננים הביאו לידי בנין ביהמ"ק, ונמצא שהארת סוכת היא ה"שלם" שמביא לידי "יראה" 19.

שתצפו ליום הדין ולימות המשיח

ומאכן נפתח לנו פתח להבין עומק דברי חכמים וחידותם דתקיעת שופר היא "בחדוש שיש בו חג הסוכות", והוא, דכבר הובא אצלינו (בעניני שבועות ענין ל"ט) דברי הרי"ז בשלטי הגבורים (ר"ה ט"ז, ודף ג' מדפי הרי"ף), "כשם שתוקעים בשופר ברי"ה כך אומרים פסוקים של מלכות וזכרונות ושופרות, אמר הקב"ה אמרו לפני מלכות שתמליכוני עליכם, וזכרונות שיבא לפני זכרוניכם לטובה, שופרות שתתנו לב ותצפו ליום הדין ולימות המשיח, ובמה בשופר", עכ"ל. הרי שהזכיר בדין ע"י השופר הוא מכח הצפייה "ליום הדין ולימות המשיח", והדברים שתומים מאד, מהו הך צפי אשר בה תלוי הזכיר בדין.

אכן לפי מה שמתבאר מדברי הגר"א, הרי כל דברים אלו הם ממש ענין הסוכה שיש בה התשוקה והצפייה לגילוי ה"יראה", דהנה הזכיר בדין שע"י "אמרו לפני מלכות כדי שתמליכוני עליכם" הוא מכח שמתקבל עול מלכותו ומתחבר עליונים ותחתונים בדרך שמתוקת ההכנה וההשתוקקות לירד לתחתונים עד "ושכנתי בתוכם", והרי א"א לכות בדין א"י"כ מלכותו מתקבלת בשלימות בדרך שעוה"ז ועוה"ב נעשים אחד ורק אז חלה בנו מציאות וחיות אמיתית. והנה קיום זה אינו אלא ע"י התעוררות וזכרון העקדה 20 שהוסיף השם "יראה" על המקדש מכיון שהוא התחלת השראת שכונה בתחתונים וכמ"ש

19. ואמנם ההבדל שבין הארת חיבור עליונים ותחתונים שע"י גילוי מדת המלכות בריה לבין גילוי במעלה בסוכות הוא כמשנית בענין כ"ב - סוד מועדים דתשרי, שבר"ה "בינה מאיר למלכות" היינו שבתוך הדרגה הנמוכה שלנו ובעוד שעולם התחתון הוי בבחי' מציאות במצב, "שומעים" (שופר) אנו מ"בינה", ואילו בסוכות מלכות עולה לבינה, היינו (לערכות) שהדרגה שלנו מתייחס לאור העליון שלמעלה מן הכלים שלנו והגוף שלנו נכנס לתוך צילו ית', וזהו הגילוי בחי' "שלם" - שדברים אנו תוך האור-מקף שהוא ההשתוקקות וההכנה ל"ושכנתי בתוכם", ואילו הנגמר הוא בשמי' - שלימות הי"ת, וכבסמוך.

20. ואמרי' בגמ' (ראש השנה כ"ז, א') "שופר הואיל ולזכרון קאתי כלפנים דמי", והרי השם והרהר "לפנים" הוא העבודה של העקדה שמביאה שכונה בתחתונים עם השגחה חיבור נגמר אלנו. ואמנם זה שפוט שעצם הזכירה בדין אינו אלא הגילוי שעולם דלמטה מחובר למעלה ואינה בריאה מתחתון חי משורשה העליון, שהרי נתבאר (בעניני ימים נוראים ענין ה', ולהלן בענין כ"ד) שתחלת